

Quan Picabia es banyava a Tossa: Ceret explora l'exili mediterrani dels avantguardistes

La cessió per part de l'Ajuntament de Girona del fons del galerista Josep Dalmau és clau per al discurs de «Picabia, Méditerranée», amb obra de Picasso, Man Ray, Marcel Duchamp o Natàlia Gontxarova

Picabia, Méditerranée és una de les grans apostes del Museu d'Art Modern de Ceret i el Ministeri de Cultura francès ho ha reconegut catalogant-la com a «exposició d'interès nacional», important distintiu. Si aquí s'explora el rol de Catalunya i el Mediterrani, «enorme de salut blava i d'ingenuïtat pura», com l'anomenà Picabia en un poema el juny de 1917, a partir de la tardor, a Cannes, es farà el mateix amb la Costa Brava i dates posteriors. La mostra, comissariada pel jove director del museu, Jean-Roch Dumont Saint Priest, i la responsable d'exposicions, Gwendoline Corthier-Hardoin, proposa un recorregut en cinc etapes, començant pel «gir maquinista» que caracteritzà Picabia en arribar a Nova York. L'obra que rep el visitant, Embarras, és pur Picabia, renegant de la pintura i fascinant-se pel moviment dels engranatges i les màquines. En la sala també destaquen els escacs de Man Ray, aficionat a jugar amb Marcel Duchamp. Tots dos, així com Pablo Picasso, Joan Miró, Natàlia Gontxarova o Albert Gleizes, són alguns dels artistes exposats. La segona secció se centra en «un ecosistema a l'exili», el format a Catalunya pels avantguardistes que fugien de la guerra. És aquí on Tossa de Mar saluda el visitant a partir de tres fotografies que mostren tota la colla de Picabia: Gleizes, Olga Sacharoff i Otho Lloyd (el matrimoni, que passà per Ceret pel camí de l'exili, fou el més actiu en els estius a Tossa d'aquests artistes), Juliette Roche, Otto von Wätjen, Marie Laurencin, i d'altres. Lloyd pintà una Tossa de Mar cubista que també es pot veure en la mostra, al costat de la Dona amb els colzes sobre la taula de Sacharoff. Obres com la Natura morta amb porró de Roche mostren l'arrelament d'aquests artistes amb Catalunya, que també vol explicar-se a través del combat de boxa entre Jack Johnson, primer campió negre en pes pesant i que hagué de marxar d'Amèrica pel racisme, i Arthur Cravan, poeta, germà de Lloyd i nebot de l'escriptor Oscar Wilde, que acabà noquejat de seguida. Si el primer acceptà el combat, fou per finançar el retorn a casa. Tot plegat prepara el camí a la tercera secció, per a la qual l'Ajuntament de Girona ha estat cabdal. S'aprofundeix en la figura del galerista Josep Dalmau, de qui la ciutat en conserva un arxiu exposat a França per primera vegada. «Comptar amb l'Ajuntament de Girona com a col·laborador ha estat un privilegi. L'acord pels seus documents i obres ens ha permès posar l'accent en el rol de Josep Dalmau, que és una figura encara poc coneguda a França», va explicar Corthier-Hardoin durant la visita amb mitjans a la mostra. La cessió més lluïda del fons és la Diana, maqueta que Picabia va fer per al cartell de la mostra que Dalmau va dedicar-li el 1922, però també crida l'atenció una carta en què Marie Laurencin escriu al galerista que Barcelona «és una ciutat massa masculina» i no l'acaba de convèncer. Entre els documents del fons exposats hi ha altres cartes, catàlegs d'exposició o invitacions. La quarta secció de Picabia, Méditerranée se centra en la revista «391 i l'aventura dadista», amb obres de Marcel Duchamp, Man Ray, Jean Arp o l'excel·lent retrat del fundador del moviment, Tristan Tzara, fet per Robert Delaunay, cedit pel Reina Sofia. També apareix, és clar, el mateix Picabia, firmant un manifest dada com «Francis Picabia, que no sap res, res, res», o les dues versions de La Santa Verge, vista com una taca. Abans d'arribar a un final on l'exposició proposa al visitant disfressar-se a l'estil dada, la cinquena secció mostra «la influència hispànica» en els artistes exposats, sobretot espanyola, flamenca i torera, però també del romànic català. El Museu d'Art de Ceret programa diferents activitats al voltant de l'exposició, especialment vinculades a la dansa, que també en fa part a través de diverses cartel·les que conviden el visitant a ballar. Ben segur que ajuden els més petits a gaudir de la mostra. Certament, aquesta pot abastar un bon rang d'edats i interessos, combinant obra de gran qualitat i que entra per la vista amb cartes, revistes i documents per a qui vulgui aprofundir en la investigació.

Font del document:

<https://www.diaridegirona.cat/cultura/2026/06/27/quan-picabia-banyava-tossa-ceret-131837600.html>